

Konference Dynamika akulturácie na etnickej hranici, Nitra 10.–11. listopadu 2010

Etnické menšiny a jejich místo v majoritní společnosti jsou nosnými tématy, která v dnešní době vyzývají k diskusi a řešení nejen v odborných kruzích akademiků. Těmto tématům byla věnována mezinárodní vědecká konference pořádaná Filozofickou fakultou Univerzity Konstantina Filozofa v Nitře, která problematiku reflektovala z hlediska asimilačních faktorů.

Myšlenka vlivu integračních a asimilačních procesů na udržování etnické jinnosti se stala osou většiny z přednesených příspěvků orientovaných převážně na území Evropy, nicméně se zahrnutím vybraných mimoevropských etnických minorit. Na konferenci vystoupili badatelé ze Slovenska, České republiky, Maďarska, Polska a Srbska (hostitelská Univerzita Konstantina Filozofa v Nitře, dále Univerzita Karlova v Praze, Masarykova univerzita v Brně, Wroclawská univerzita, Univerzita Adama Mickiewicze v Poznani, Opolská univerzita v Opoli, Jagellonská univerzita v Krakově, Společenskovední ústav slovenské Akademie věd, Slezské zemské muzeum v Opavě). Konference se zúčastnili také zástupci menšin reprezentující krajanské instituce, jako je Muzeum ukrajinské kultury ve Svidníku, Slovenské osvětové centrum v Budapešti, Dům slovenské kultury v Békešské Čabě apod. Diskuse akademických pracovníků a odborníků podílejících se na udržování krajanských aktivit nabídla dva úhly pohledu na řešenou problematiku. Zatímco badatelé z vědeckých pracovišť se ve svých příspěvcích často orientovali na širší sociokulturní kontext problematiky, odborníci z řad reprezentantů

krajanských organizací dokreslení obrazu problematiky menšin zpracovali z druhé strany, tedy jak deskripční praktického každodenního života, tak i zdůrazněním snah udržet menšinovou kulturu např. v minoritních ostrůvkách slovenských obcí v Maďarsku nebo podpořit povědomí o historii dané menšiny v muzeu.

Začátek konference, respektive celý první blok byl věnován teoretickému nahlédnutí tématu asimilace. Zazněly impulzy na téma posunů v kvalitě a intenzitě vztahů na etnokulturní hranici (J. Čukan) a asimilace v souvislosti s fenoménem hranice (L. Lenovský), dále příspěvky o bilingvismu jakožto možném faktoru etnické asimilace (M. Homišinová), o etnicitě a její relevanci v životě členů minorit (B. Michalík), o jazyce jakožto politiku na etnické hranici (S. Benčíč) či příspěvek reflektující národnostní asimilační procesy (V. Valentík). Existenci etnické hranice a jejímu vlivu na procesy asimilace se věnovaly příspěvky vycházející z dílčích terénních výzkumů. Ve vztahu k slovenskému regionu byly zásadní poznatky o podobách etnické hranice ve vybrané jihoslovenské obci (Z. Beňušková) a o historicko-politických kontextech asimilace Ukrajinců na Slovensku (M. Sopoliga). Pohled na konfesijní život ukrajinské komunity ovlivňující jejich krajanské instituce i etnické vědomí přinesl příspěvek o vlivu řeckokatolické církve na formální i neformální spolkový život pražských Ukrajinců (M. Bezoušková). Otázky asimilačních procesů byly řešeny také ve vztahu k romské etnické minoritě. Jmenovitě se hovořilo o sociální konstrukci identity Romů (L. Lehoczská) a sociálních a ekonomických problémech romských rodin v osadě Orechov dvor (D. Selická). Tematiku romské minority uzavřel zajíma-

vý příspěvek o výchově a vzdělání ve vyloučené lokalitě (D. Bittnerová), který danou problematiku reflektoval z antropologického pohledu.

Důležitou otázkou při řešení problematiky vymezování etnické hranice a asimilace se stala otázka vlivu minoritních spolků a institucí na vlastní život minority, především pak z historického hlediska pojednávající příspěvek o kulturním a společenském životě Slováků v českých zemích po roce 1945 (O. Šrajero-vá), o diverzitě spolkového života Maďarů v Praze (J. Holas) či o zodpovědnosti osvětových institucí na uchování etnické identity (K. Király). Institucionální život minority dokresloval též již výše zmíněný příspěvek o Ukrajincích v Praze. Zajímavý pohled přinesl i příspěvek o vlivu národopisných táborů v Maďarsku na revitalizaci etnického vědomí domácího obyvatelstva, který danou problematiku působnosti spolků a institucí nahlížel ze strany majoritního obyvatelstva (I. Šusteková). Další inspirující pohled na situaci na území Maďarska přinesl referát o dolnozemských slovenských tradicích a turistu (A. István). O festivalu etnické hudby v Srbsku a jeho významu pro utváření a uvědomování si etnické hranice referoval W. Kuligowski. K. Walczak podal zprávu o integračních a asimilačních procesech vietnamské komunity v Polsku. Vzájemnými vztahy jednotlivých etnik v blízkosti pohraničí polského, ukrajinského a běloruského se zabývali K. Gorny a M. Brocki. Posuny ve vnímání postojů k autonomii Slezska a v národní identitě Slezanů zpracoval P. Apollo. Na příkladu etnických menšin Bojků a Lemků znázornil situaci na etnokulturní hranici Z. Libera. V rámci konference byly ovšem reflektovány také pro-

blémy související s legislativou etnických minorit, jmenovitě pak příspěvek o ochraně a realizaci práv příslušníků národnostních menšin a etnických skupin na celém území Evropské unie (B. Pavlíková).

Přednesená témata jednotlivých referujících byla následována odbornou diskusí, která řečený obsah rozvinula a v některých případech i nastolila zajímavé rozšiřující otázky. Referáty některých příspěvatelů, především z řad akademických odborníků, vtahovaly do diskuse různé koncepty a prezentovaly různé diskursy, které souvisí s danou problematikou. Tato skutečnost byla velice inspirující, protože opět otevřela otázku mnohostrannosti v přístupech k řešení problematice, nejednotnosti konceptů a pluralitě myšlenek a postojů. První jednací den byl ukončen dokumentárním filmem *Hranica*, který jako časosběrný snímek natáčený v průběhu několika let pojednával o situaci na slovensko-sovětské, posléze tedy slovensko-ukrajinské hranici (scénář Marek Leščák, režie Jaroslav Vojtek). Autorům se povedlo v emočně silném dokumentu autenticky zaznamenat jednotlivé osudy vybraných obyvatel vesnice Slemence, rozdělené stanovením hranic po druhé světové válce na Velké a Malé Slemence, jejich desetiletí snahy o sjednocení rozdělených rodin, obnovení přátelských svazků a možnosti vzájemné osobní komunikace mezi obyvateli.

Není pochyb, že konference přinesla nové pohledy na danou problematiku a podnítila další diskusi. Je zřejmé, že zvolená problematika je natolik obsáhlá, že ji nebylo a ani do budoucna není možné vyčerpát, neboť fenomén asimilace a integrace se dnešním globalizovaným světem rozprostírá do všech oblastí společnosti.

Markéta Bezoušková & Jakub Holas